

Sluttrapport

Ordning og digitalisering av verftsarkiv -
Bolsønes Verft,

31.03.2020

Romsdalsmuseet

I Bakgrunn og oppsummering

Etter at Bolsønes Verft (1892-1984) ble begjært konkurs 1. mars 1984, kjøpte investor Arne Sejersted Bødtker konkursboet med tanke på oppdeling og videresalg. Joakim Frostad (f. 1927 d. 2018), ble ansatt hos Sejersted Bødtker i denne salgs- og opprydningsprosessen. Han hadde vært ansatt ved verftet siden 3. mai 1954. Han arbeidet som ingeniør i forskjellige avdelinger og kjente bedriften svært godt. I denne salgsfasen overtok Joakim Frostad tegningsarkivet med alle rettigheter. Han holdt arkivet ved like og stod til tjeneste ved eventuelle spørsmål. Tegningsarkivet stod da i 3. etasje i verftets administrasjonsbygg.

I 2010 overdro Joakim Frostad arkivet til Romsdalsmuseet med alle rettigheter. Arkivet ble dette året hentet ut og fraktet til Ålesund for midlertidig oppbevaring hos Interkommunalt Arkiv i Møre og Romsdal. Avtalen var at arkivet skulle tilbake til Romsdalsmuseet når det nye museumsbygget stod klart. I 2018 ble arkivet fraktet tilbake til Molde og innlemmet i Romsdalsmuseets arkiv, kalt Romsdalsarkivet.

Arkivet består i all hovedsak av skipstegninger fra perioden 1915 til 1984. Her er alt fra konstruksjonstegninger av nybygg til reparasjonstegninger av skip som har vært innom verftet. Verftet eksisterte fra 1892, men det er kun funnet et fåtall tegninger fra før 1915. Etter undersøkelser som er gjort går vi ut ifra at arkivet før den tid har gått tapt. Totalt ble det bygget 272 nye båter og skip på Bolsønes Verft, 190 bygg etter året 1915 fram til 1984.

I 2018 søkte Romsdalsmuseet om utviklingsmidler for arkiv til ordning og digitalisering av tegningsarkivet etter Bolsønes Verft. Søknadssummen var på kr 305.000 og det var lagt til rette for en egeninnsats fra Romsdalsmuseet på kr 125.000. Til sammen kr 430.000 var budsjettet om hele søkesummen på tilskudd ble gitt.

Arkivverket ga støtte til prosjektet 30.11.2018 (deres referanse 2018/14647) på kr 200.000.

Romsdalsmuseet har i deler av 2018, hele 2019 og deler 2020 arbeidet med ordning og registrering av arkivet. Totalt 3554 tegninger har blitt ordnet og registrert siden prosjektet startet. De registrerte tegningene er publisert på Arkivportalen.

II Prosjektmøter

Følgende møter har blitt avholdt i sammenheng med prosjektet

- 14.06.2018 Mottak av arkivmateriale. Arbeidsmøte for innlemmelse i samling (konservatorgruppe).
- 26.06.2018 Planleggingsmøte internt
Planlegging av hvordan man skal gripe an prosjektet og om det å søke om midler til dette.
- Høsten 2018 Arbeidsmøter i forbindelse med søknad om arkivmidler (hele eller deler av konservatorgruppa samt museumsdirektør)
- 21.08.2018 Møte med etterkommere av tidligere eier av Bolsønes Verft
Det har senere vært flere møter med etterkommere etter de tidligere eierne av Bolsønes Verft. Det har også blitt gjennomført befarings på verftsområdet (høst 2019).
- 07.01.2019 Oppstartsmøte med prosjektmedarbeider. Flere arbeidsmøter der konservator og prosjektmedarbeider har deltatt har blitt gjennomført undervegs i 2019.
- Mars 2020 – epostkorrespondanse i konservatorgruppa i forbindelse med produksjon av denne rapporten.

III Ordning og registrering av arkivet

Før prosjektet kom i gang var det kommet inn noe arkivmateriale etter Bolsønes Verft, ca. 4 hyllemeter med ymse arkivmateriale. Det meste av dette var allerede ordnet og registrert i ASTA. Prosjektet skulle da konsentrere seg om det nye arkivmateriale som kom inn, det store

tegningsarkivet fra 1915 til 1984. Det er aldri gjort noen nøyaktig utregning på hvor mange tegninger arkivet bestod av, men et grovt overslag vil være mellom 25.000 og 30.000 tegninger.

Arkivet hadde siden 2010 stått i sine originale tegningsskap i lokalene til Interkommunalt Arkiv i Møre og Romsdal, i Ålesund. Arkivet ble gitt som gave i 2010, men Romsdalsmuseet hadde ikke plass den gangen. Romsdalsmuseet bygde i 2015-2016 sitt nye museumsbygg med arkivlokaler egnet for oppbevaring av større mengder arkiv. Arkivet ankom Romsdalsmuseet 14. juni 2018 med lastebil fra Ålesund.

Arkivet ble først lagret i kaldt lager hvor grovsorteringen ved konservator og prosjektleder Kenneth Staurset Fåne ble gjort. Her ble arkivet tatt ut av originale tegningsskap i tre og metall. Dette ble så fraktet inn i mottaksrom for rengjøring og varmebehandling i varmekammer. Dette for å fjerne eventuelle skadedyr. Etter behandling ble tegningene lagt på hyller i arkiv i noenlunde orden slik at det ble mulig å finne fram for registrering av arkivet senere. Denne grovsorteringen og varmebehandlingen tok halvannen arbeidsuke for en konservator. De gamle kartskapene fra verftet ble destruert fordi de tok for stor plass og var ikke av en slik kvalitet at vi fant det hensiktsmessig å ta vare på dem.

Høsten 2018 ble det satt i gang registrering av tegninger ved konservator og laget en struktur/arbeidslinje på hvordan dette arbeidet skulle gjøres. Det viste seg at arkivet bestod av to hovednummerserier. Den første fra 1915 til 1959, den andre fra 1959 til 1984. Det ble viktig å holde disse adskilt i arkivet og i egne serier under registreringen. Innunder disse var det igjen ulike størrelse-serier (I, III, IV, 1, 2, 3) og tegningstype-serier (f. eks. SK = Skrogtegninger, DR = Driftsbygninger). Omtrent 1000 tegninger ble registrert av konservator Kenneth Staurset Fåne i løpet av høsten 2018 før prosjektmedarbeider Håvard Sylte begynte ved nyttår.

I januar 2019 begynte Håvard Sylte på Romsdalsmuseet som prosjektmedarbeider og registrator i Bolsønes Verft-prosjektet. Han begynte straks å registrere tegninger og det første hovedmålet var å bli ferdig med den første nummerserien fra 1915 til 1959. Arkivet har høy vanskelighetsgrad når det kommer til identifisering av serie og skip. Det er flere nummerserier som må passes på blir registrert riktig. Heldigvis var flere av registerprotokollene bevart og disse er brukt flittig i prosjektet for å identifisere tegningene og eventuelle mangler i arkivet. Det var også viktig å få det gjort søkbart i ASTA på en god måte slik at man kan finne fram til flere skipstegninger som gjelder enkelte skip. Å legge tegningene i samme rekkefølge som de kom inn ble for tidkrevende, da arkivet siden 1984 hadde blitt nokså rotete. Det ville tatt for lang tid å få sortert dette. Det ble derfor valgt å gi et nytt nummer for hver tegning i sin serie, og en unik arkivplassering i Romsdalsarkivet som gjorde det enkelt å finne fram.

Arbeidet med å registrere tegninger har tatt mesteparten av tiden fram til nå og prosjektet er ferdig med den første nummerserien fra 1915 til 1959, og det er påbegynt registrering av nummerserie 2 fra 1959 til 1984.

Per 31.03.2020 er det ordnet og registrert, nummerert og ordnet 3554 tegninger etter Bolsønes Verft. Med midlene fra Riksarkivaren ser vi å ha fått en god start på prosjektet og vil fortsette på egenhånd framover.

Fra 2020 jobber Romsdalsmuseet med prosjektet uten ekstra prosjektmedarbeider for å komme i havn med registrering av alle tegningene i ASTA. Vi ser at prosjektet har tatt lengre tid enn først skissert på grunn av arkivets vanskelighetsgrad, mengde og tilstand. Dette har vi erfart undervegs i prosessen.

IV Digitalisering

Vi har opprettet en «digitize on demand»-løsning for digitalisering av alle tegninger i Bolsønes Verft-arkivet. Det vil si at hele arkivet er tilgjengelig for digitalisering på bestilling. Det er viktig for oss at

tegningene blir tilgjengelig for publikum. Vi henviser publikum til Arkivportalen.no hvor man kan få bestilt digitaliserte tegninger av de registrerte tegningene som ligger der. Vår fotograf henter da ut tegninger fra arkivet og får de avfotografert, finpusset og levert til bestiller. I tillegg blir de digitale tegningene arkivert i vårt fotoarkiv og merket digitalisert i ASTA.

Vi ser likevel at denne løsningen avviker fra den opprinnelige løsningen som ble skissert i vår søknad om midler fra Riksarkivaren. Vi er likevel positive til og ønsker å få gjennomført digitaliseringen av alle tegninger av verftets nybygg og koble dette sammen med fotografier av de ulike skipsbyggene. Dette blir først aktuelt når alle tegningene er ordnet og registrert. Inntil da vil «digitalisering på bestilling»-løsningen vår være en måte å gjøre det på.

V Publisering, formidling og medieomtale

Det arbeidet som til nå er gjort med registrering av tegninger er publisert gjennom ASTA på Arkivportalen.no. Dette er tilgjengelig på følgende lenke:

https://www.arkivportalen.no/entity/no-ROMS_arkiv00000000517

eller ved å søke: R.Ark. 1035/ Bolsønes Verft på www.arkivportalen.no

Tegningene ligger under serie T/Ta/

Det er via Arkivportalen eller epost mulig å bestille tegninger for digitalisering. En liten arkivavgift tilkommer (per dags dato er prisen for digitalisering og digital restaurering: 5 tegninger for 1000,- + mva), rabattordninger for flere tegninger og fritak for arkivavgift til bruk i forskningsøyemed.

Artikkel: I Romsdalsmuseets årbok for 2018 ble det publisert en artikkel om verftsarkivet som er skrevet av konservator Kenneth Staurset Fåne. Den er tilgjengelig på følgende lenke:

https://books.google.no/books?id=nNjNDwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=no&cd=1&source=gbs_api&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

I forbindelse med 100-årsjubileet til skipet MS Fanefjord (bygget ved Bolsønes Verft i 1919) reiste konservator Kenneth Staurset Fåne ned til Tasmania som museets representant for å delta på markeringen av skipet der. Oppdraget ble sponset av den norske ambassade i Australia. MS Fanefjord som ble omdøpt til Wyatt Earp har en helt særegen historie og viktighet for australsk polarforskning. Skipet er mest kjent som ekspedisjonsskipet til Lincoln Ellsworth og Hubert Wilkins (med norsk mannskap) under flere ekspedisjoner til sydpolen i årene 1933-1939. På arrangementet i Hobart 27. september ble det holdt innlegg av konservator Kenneth Staurset Fåne om verftet og byggingen av skipet. Video fra arrangementet er tilgjengelig her:

<https://vimeo.com/groups/anareclub/videos/373286430>

Arbeidet med arkivet har flere ganger vært omtalt i artikler i avisen Romsdals Budstikke, både ved mottak i 2018 og senere ved arbeid rundt nevnte skip MS Fanefjord. I tillegg i artikler i australske polartidskrift.

VI Prosjektrekskap

Prosjektet har eget objekt i Stiftelsen Romsdalsmuseets regnskap (prosjektnr 12)

Registrering, ordning og rengjøring:

LØNNSKOSTNAD: 200.000

EGEN INNSATS (fram til 31.03.2020):

LØNNSKOSTNAD: 125.000

Sum kostnader **325.000**

Kostnader:	325.000
- Tilskudd fra Arkivverket	200.000
- Egeninnsats	125.000
Sum:	0

VII Veien videre

Det er stadig etterspørsel fra publikum om tegninger etter Bolsønes Verft og Romsdalsmuseet vil fortsette å registrere og ordne Bolsønes Verft-arkivet framover i eget budsjett. Det vil i framtiden vil også tegningene av verftets nybygg bli digitalisert. Tegninger er per i dag mulig å få digitalisert på bestilling. De digitale tegningene vil foreløpig bli lagt inn i vårt fotoarkiv, men det vil på sikt bli aktuelt å publisere de digitaliserte tegningene i Arkivverkets tjeneste for skannet og digitalfotografert arkivmateriale. Vi ønsker igjen å takke for tilskuddet som har hjulpet oss i gang med dette store prosjektet og vi er sikre på at arbeidet vi gjør med å bevare og formidle historien til Bolsønes Verft kommer publikum og regional og nasjonal industrihistorie til gode.

Molde
31.03.2020

David Berg Tuddenham
Direktør, Romsdalsmuseet

Kenneth Staurset Fåne
Prosjektleder

Grunnet Corona-smittesituasjonen i Norge på dette tidspunkt er ikke dokumentet signert, men digitalt godkjent.

Vedlegg I – Bilder fra arkivet

Vedlegg I – Bilder fra arkivet

Arkivet var opprinnelig arkivert i tegningsskuffer. Bildet er tatt før flyttingen fra verftet.

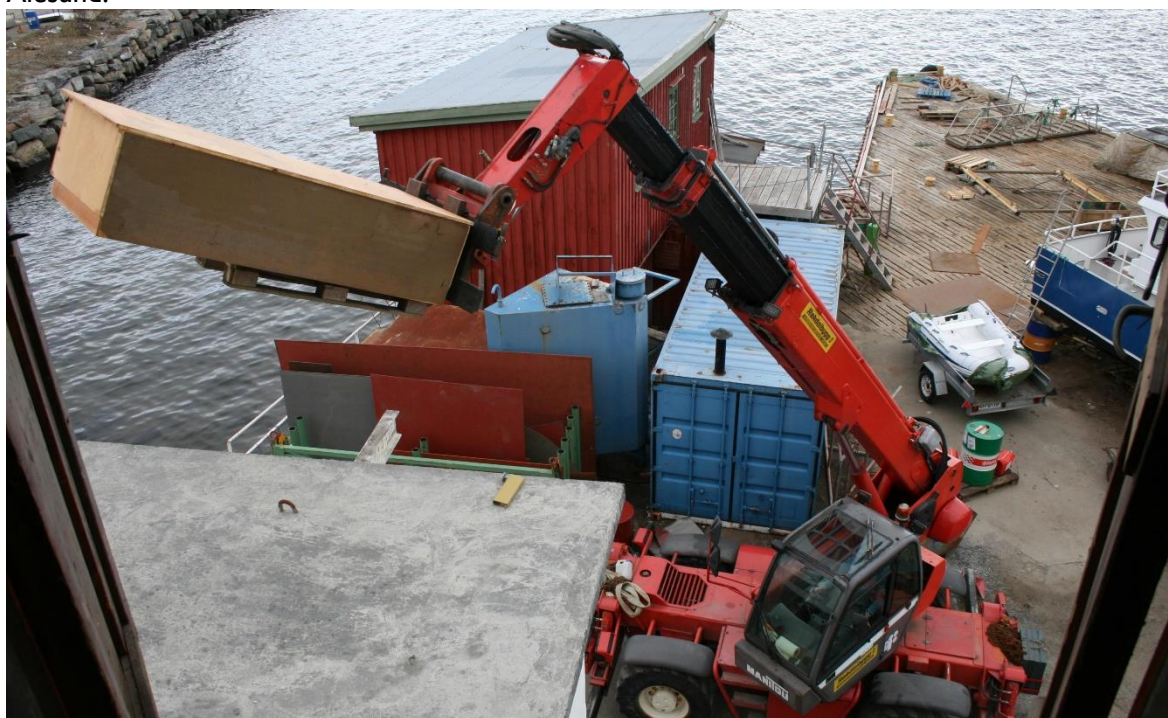

Fra flyttingen i 2010:

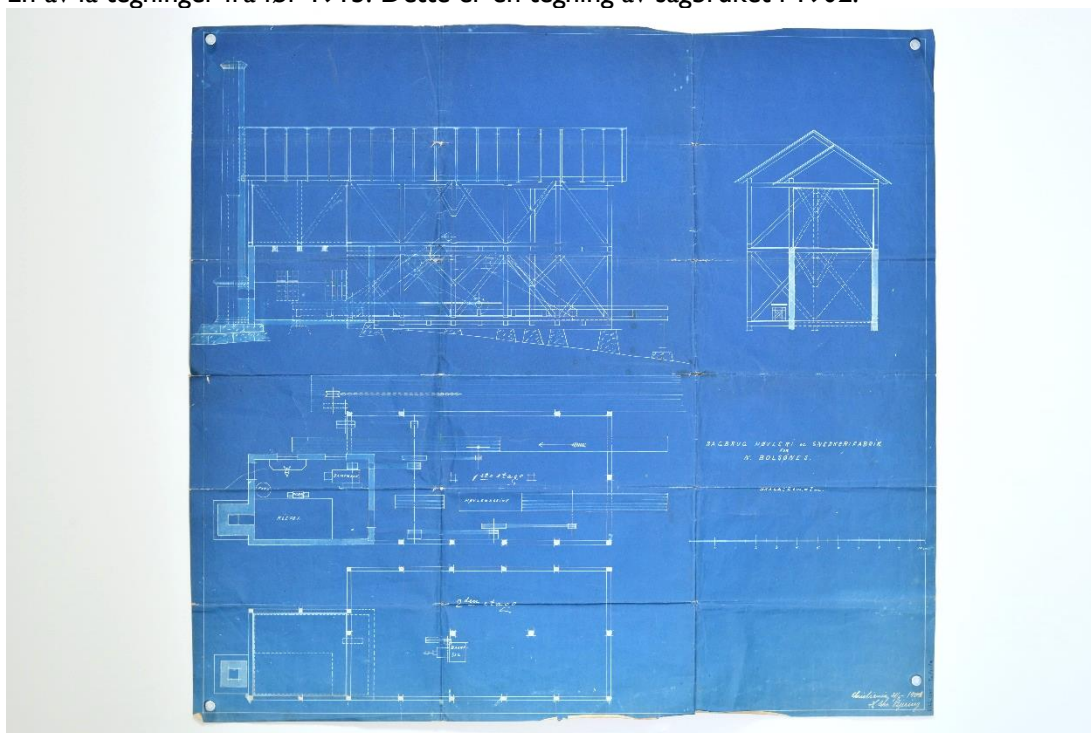
Arkivet heises ut fra loftsetasjen med kran i 2010 og fraktes med lastebil til Interkommunalt arkiv i Ålesund.

14. juni 2018 kom verftsarkivet tilbake til Molde og til Romsdalsmuseet. Her er bildet fra kaldt lager før arbeidet med grovsortering og skadedyrsbehandling før innlemmelse i arkivet.

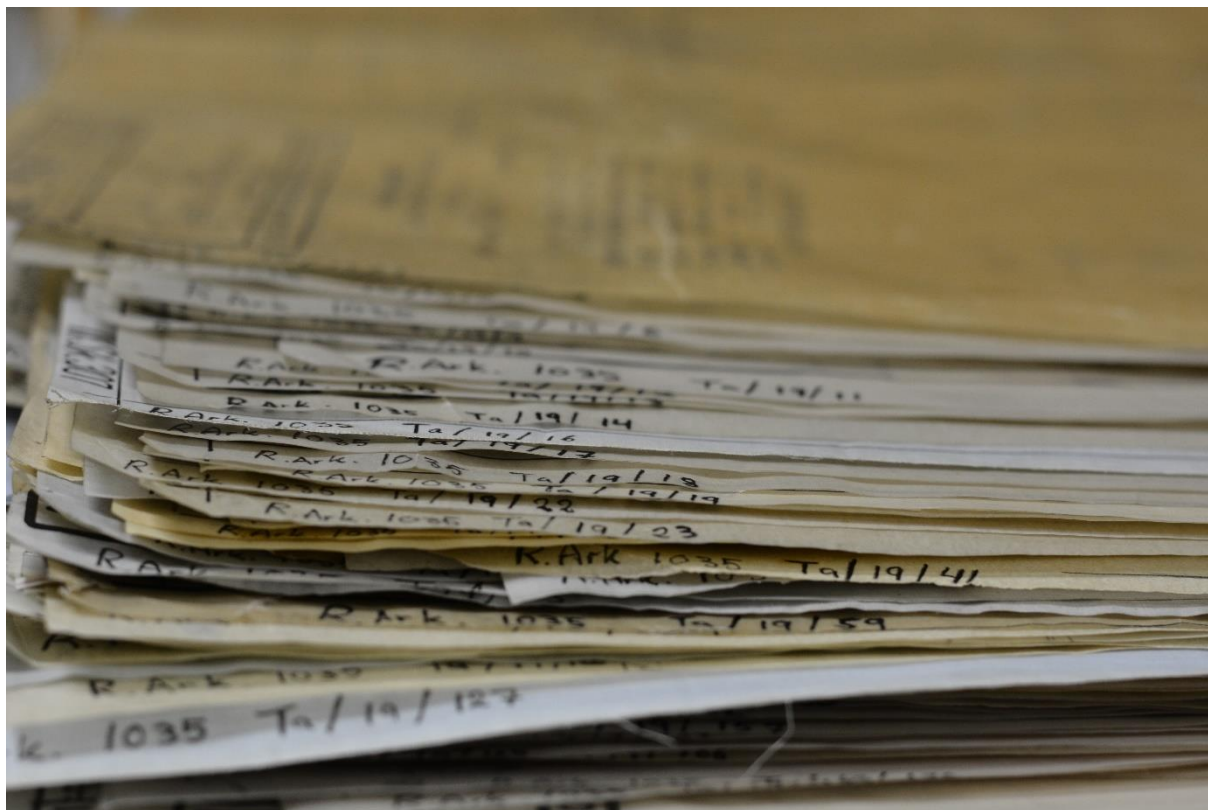
En av få tegninger fra før 1915. Dette er en tegning av sagbruket i 1902.

Hver enkelt tegning får nytt nummer ved registrering i ASTA og med dette nummeret kan man finne fram til riktig plassering digitalt og fysisk i arkiv. Alle opprinnelige tegningsnummer følger som metadata og er også søkbart.

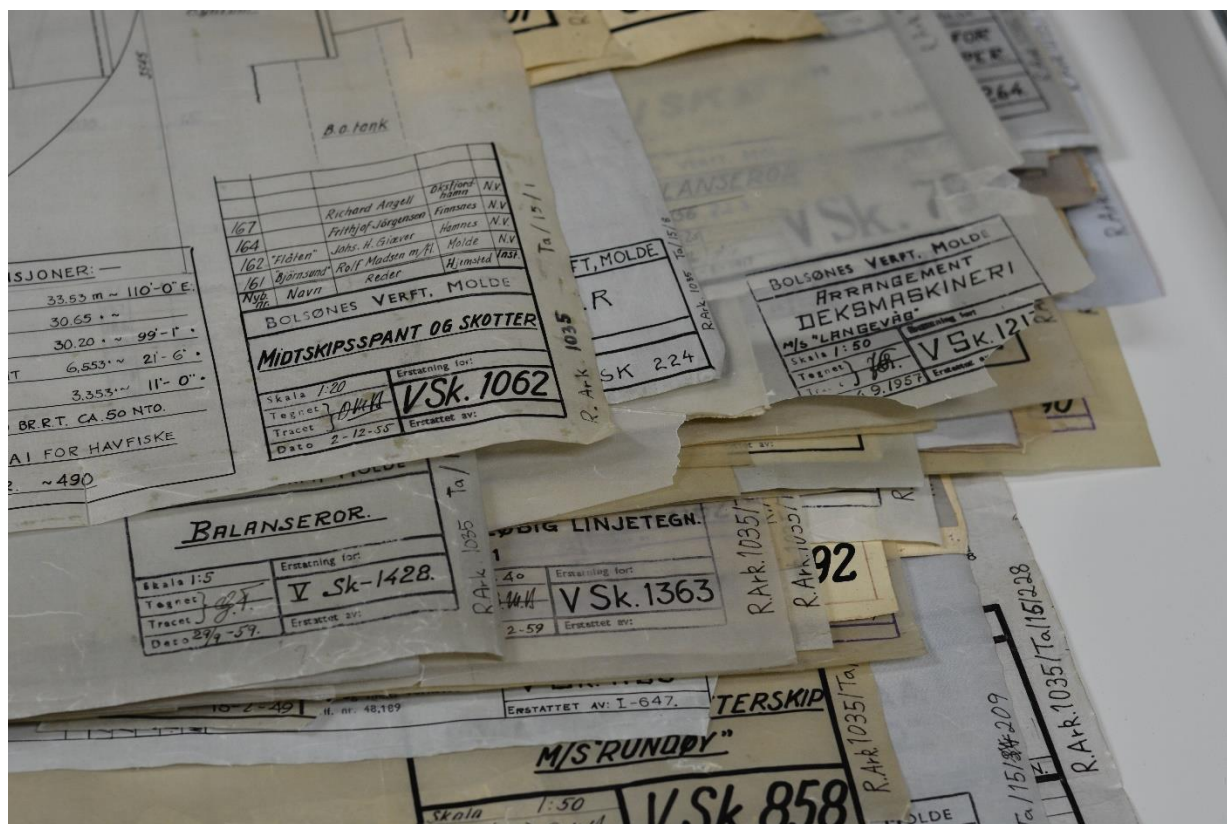

Tegninger i ruller før registrering. Ligger på hyller inntil de blir rullet ut, registrert i ASTA, merket og lagt i flate skuffer i press.

Illustrasjon på den eldste serien med tegninger. Eldre nummer som eksempel V (tegningstørrelse) Sk. (tegningstype Skrog), 1062 (løpende nummerering på tvers av tegningstype). I tillegg følger nybyggnr etter byggprotokoll. På reparasjoner og endringer av andre skip er det ikke nybyggnr.

Arkiv som er tematisk og alfabetisk oppbygget. Dette er registeret og dokumenter som gjelder ulike skipsdeler.

Nye kart/tegningskap som er avsatt til Bolsønes Verft-arkivet. Disse er bedre enn de opprinnelige tegningsskapene. Derfor ble de gamle skapene fra verftet destruert.

Verftet tidlig på 1960-tallet, før de store utbyggingene og det store oppsvinget.

Verftet på 1970-tallet.

Konservator Kenneth Staurset Fåne holder innlegg i Tasmania 27. september 2019 i anledning 100-årsjubileet for skipet MS Fanefjord, bygget ved Bolsønes Verft.

